



**הסוף** קרובת רחוב היו חזיון יומיומי בברלין של 1932. „פלוגות הסער“ הנאציות התכנסו עם „החזית האדומה“ הקומוניסטית, והצבאות הפרטיים של שאר המפלגות לקחו אף הם חלק בהתמוטטות המישטרה העיקרית של הרפובליקה היתה המישטרה הפרוסית, ועליה היה נטוש המאבק המכריע. בתמונה: המישטרה תוקפת מפגינים בברלין.

**ההתחלה** מלח של חיל'הים הקיסרי מניף את הדגל האדום ברחובות ברלין, ב-1918, בימי המהפכה הסוציאליסטית שהקימה את הרפובליקה הוויימאריה. הדמוקרטיה הגרמנית נולדה בתום המלחמה. אחרי המפלה הצבאית, ובראשה עמדה מפלגת העבודה הסוציאל-דמוקרטית הוותיקה והגדולה.

# ימי ויימאר האחרונים

ראש השלטון המחוזי, אוטו בראון, היה ב„חופשת ברוגו“. האיש החזק היה שר הפנים המחוזי, קארל סורדינג. שהחזיק בידו את המישטרה. בצהריים טילפן אליו עסקן זוטרי בשם היינריך בראכט, והודיע לו שנתמנה על-ידי פון-פאפן כממלא-מקורו. הוא הודיע שיבוא בצהריים כדי לקבל לידיו את השלטון.

האיש הופיע בשעה היעודה. סורדינג הודיע לו כי „יכנע רק לכותל-הזרוע“. החל בין השניים משאומתן נינוח. כדי לקבוע מתי וכיצד יופעל „כותל הזרוע“. המועד נקבע לשעה שמונה בערב.

**בשעה 20.00 בדיוקנות גרמנית, הופיע בראכט שוב, הפעם בדיוקנות שנישה קציני-מישטרה יודיותיים. סורדינג סירב לדחוף את ידיהם, ור הכריז שוב כי הוא „נכנע רק לכותל הזרוע“. אחר-כך הלך הכיתה.**

המישטרה הפרוסית עברה לימין. המיצר האחרון של הסוציאל-דמוקרטים נתפס. באותו רגע ובצורה עזובה זו התמוטטה הרפובליקה של ויימאר — והשתנתה ההיסטוריה של איי ריפה והעולם כולו.

היתה עדיין כוח כביר בפרוסיה. הם חלשו על ההסדרות הכל-יכולה של העובדים. עמד לרשותם צבא מיפגתי פלטי, שלא נפל מפלוגות-הסער של הנאצים ומשאר הצבאות המיפגתיים ששרצו אז בגרמניה. **הציבור האמין כי עתה, סוף-סוף, תגנה מופגת-העבודה את שרייה. היא תכריז על שביתה כללית.**

כממשלת-מעבר, מפגי שהקיצוניים מימין ר' משמאל לא יכלו להקים ממשלה חדשה. בינתיים מסר הנשיא את הממשלה המר' כוית בידי עסקן ימינדיתי, אציל ריאקי-צויני בשם פראנק פון-פאפן. הוא לא היה נאצי, ורצה לבלום את עליית היטלר לשלטון. אך קודם-כך רצה לשבור את השלטון הסוציאל-דמוקרטי במחוז הפרו-

**מ תי מתה** הרפובליקה הוויימאריה — הדמוקרטיה שקמה בתום מלחמת-העולם הראשונה, ושנקראה כך מפני ש-קיבלה את חוקתה בעירו של גתה, ויימאר? יש הסבורים כי יום הדין בא ב-5 במארכ 1933, כאשר נתן העם הגרמני 43.9% של קולותיו למיפגה הנאצית, ובי-כך איפשר לאדולף היטלר להרכיב את הקואליציה הימנית שהקימה את הרייך השלישי. היו אלה הבחירות החופשיות האחרונות בגרמניה עד למלחמה — וחר שוב לזכור כי גם בהן הצביעו 56.1% של הגרמנים נגד היטלר.

יש המקדימים את התאריך בחמישה שבועות. והטוענים כי הרפובליקה הוויימאריה מתה ב-30 בינואר 1933, כאשר הטיל הנשיא הקשיש על היטלר להרכיב ממשלה עד לבחירות. בתקופת-הכהונה הקצרה של ממשלת-המעבר הזאת הציתו הנאצים את בניין הרייכסטאג, הוא הפר-למנט הגרמני, ופתחו במסע-טרור נגד הקומוניסטים. בטענה שביצעו את המעשה. אך האמת ההיסטורית היא שהרפובליקה הוויימאריה מתה כבר חצי-שנה לפני עליית היטלר לשלטון — ב-20 ביולי 1932.

היא התמוטטה בצורה מבישה. מעולם לא נפתחה תקופה כה קצרה של כניסות כה היתדות.

## מאת אורי אבנרי

**היא תפעיל את היספמה הנישנה שזה: „כאשר אך נושיט את זרדי עני, יעצרו הנגזרים בדם!“**

אחרים חלמו על מיתרסים ברחובות, על חסימת כבישים, על גיוס המוני הפוע' לים, על מתן פקודה למישטרה הפרוסית לעצור את מפירי החוקה.

מה קרה באמת? חברי הממשלה הפרו' סית יצאו ממשדרו של פון-פאפן אחרי שיחה קצרצרה. הם חזרו למישרדיהם.

סי. באותו יום, ה-20 ביולי, זימן את חברי הממשלה הפרוסית למישרדו, והודיע להם כי הם מפוטרים. תחתיהם יבואו נציגי בים שימונו על-ידו, ובינתיים הוכרז על מצב-חירום צבאי.

**היה זה מעשה שנגד את החוקה. ממשלת-המעבר הפרוסית שלטה בחוק, המדינה עצרה נשימתה: איך יגיבו מנהיגי מופגת-העבודה? הם עמדו בראש מיפגה היסטורית, שי-**

### השביתה שלא היתה

**מ ידיוני מילים** נכתבו מאו על סצנה טראגיקומית זו. שוב ושוב הועלתה השאלה: מדוע התמוטטה מיפגת-העבודה הגרמנית? מדוע קרס תחתיו שלטון מבר-סס ורביה-יגים — השלטון הדמוקרטי והנאור ביותר שידעה גרמניה מעודה — בסביבות אומללות כאלה? מדוע לא ניסתה המיפגה לפחות להתגונן, להפעיל את כוחה, שהיה עדיין רב? מדוע לא ניסתה להכריז על שביתה כללית?

בקיצור, מדוע לא הופעלו מוסדות ה-שילטון כדי להגן על המישטר?

יש טעות בעצם הצגת השאלה. כי מוסדות השילטון אינם כוחות על-אנושיים. העומדים מחוץ לחברה. הם מור' כבים מבני-אדם. כאשר מתרחשת מהפכה בחברה עצמה, היא מתרחשת גם בקרב האנשים שהם מורכבים מוסדות-השילטון. בשנים האחרונות של הרפובליקה הוויימאריה עברו מיליוני גרמנים מן השמאל אל המרכז, ומן המרכז אל הימין. בין המיליונים האלה היו פועלים ושוטרים, אנשי המעמד הבינוני וחיללים, סקדיי השילטון וחקלאים. חברי האגודות המיק-



**המישטרה הפרוסית** שרשרת של שוטרים. במדים המייחודים של התקופה, מבטיחה את הסדר באחת מארבע מערכות-הבחירות הגדולות, שהסעירו את גרמניה בשנה האחרונה של הרפובליקה. הנייר על הארץ: שרידי תעמולת-הבחירות של יותר מ-20 מפלגות שהשתתפו במערכה.

### שוטרים בשעה 8

**ג רמניה שה אן,** כמו גרמניה המער' בית של היום, היתה פדרציה של מחוזות. המחוז האדיר ביותר, שחלש על יותר מהחצית המדינה, היה פרוסיה. פרוסיה היתה מיבצר המיפגה הסוציאל-דמוקרטית. כאשר השילטון המרכזי בגרמניה כבר התחיל להתפורר, החזיקה מיפגת-העבודה ביד חזקה בשילטון המ' חווי בפרוסיה. היתה לכך חשיבות מכ' רעה, כי כוחות המישטרה היו כפופים לממשלות המחוזיות, ולא לשילטון המר' כוי. המישטרה הפרוסית היתה כוח צבאי למחצה, מיקצועי, ממושמע ומאומן, והיא היתה בידי השילטון הסוציאל-דמוקרטי. כוחות הימין הבינו כי לא יעלה בידם לשבור את הרפובליקה, כל עוד מכשיר רבי-עצמה זה נתון בידי הדמוקרטים.

הודמנותם הגדולה באה כאשר החליטו הקומוניסטים לעשות יד אחת עם הנאצים ולהפיל את הממשלה המחוזית הפרוסית. הממשלה נפלה — אך נשארה בתפקידה